Төлөвлөгөөг баталсан: ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГА .... Л.БЯМБАСҮРЭН
(гарын үсэг)

....
(огноо)

Төлөвлөгөө боловсруулсан: НЭГЖИЙН ДАРГА

СҮХБААТАР АЙМГИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТСИЙН ДАРГА .... Ч.ТАМИРАА
(гарын үсэг)

2024.03.07
(огноо)

СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТСИЙН 2024 ОНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Д/д	Стратеги төлөвлөгөө болон үндэслэж байгаа бусад бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	2024 онд хүрэх зорилтот түвшин	Хугацаа (I-IV улирал)	Хариуцах албан хаагч
Зорилго 1. Даатгуулагчийн эрэлт хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн цахим тогтолцоог бэхжүүлнэ.							
Зорилт 1.2.Тооцоолол, нотолгоот дүн шинжилгээ, судалгаанд тулгуурласан төлөвлөлтийг хэрэгжүүлж, даатгуулагчийн эрэлт хэрэгцээг хангана.							
1.2.1	*БГТ 1.2.3* Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, төлбөрийн хяналтад хийгдсэн дүн шинжилгээний мөрөөр	-	Дүн шинжилгээний мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо, хэрэгжилтийн хувь	-	Цахим өгөгдөлд хийсэн дүн шинжилгээнд холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид

	холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.				хэрэгжүүлсэн байна.		
1.2.2	*БГТ 1.2.4* Эрүүл мэндийн даатгалын 2022, 2023 оны үйл ажиллагааны тайлан, статистик мэдээллийн эмхэтгэлийг гэрээт эрүүл мэндийн байгууллага болон олон нийтэд түгээн сурталчилна.	-	Мэдээллээр хангасан ЭМБ, иргэдийн тоо	-	Статистик мэдээллийг олон нийтэд түгээн сурталчилах арга хэмжээг зохион байгуулсан байна.	I-IV улирал	Г.Мөнгөнцэцэг
1.2.3	"Жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам шинэчлэн батлах тухай" ЭМДҮЗ-ийн тогтоолыг гэрээт ЭМБ-д хүргүүлж хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллана.	-	Шинэчлэн баталсан тогтоолыг хүргүүлсэн ЭМБ-ын тоо, хяналт тавин ажилласан ЭМБ тоо	ЭМДҮЗ-ийн 2023 оны 08 дугаар тогтоолыг мөрдөж байна.	Журмыг хэрэгжүүлсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
1.2.4	ЭМДС-аас зардлын төлбөрийг нь хариуцах өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвөөс үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээнд өөрчлөлт оруулах тухай ЭМДҮЗ-ийн тогтоолыг гэрээт ЭМБ-д хүргүүлж хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллана.	-	Журмыг хүргүүлж танилцуулсан ЭМБ-ын тоо, хяналт тавин ажилласан ЭМБ тоо	ЭМДҮЗ 2023 оны 06 дугаар тогтоолыг мөрдөж байна.	Хяналт тавин ажиллаж хэрэгжилтийг тайлагнасан байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
1.2.5	Даатгуулагчийг эрт илрүүлэх оношилгоо, шинжилгээнд хамруулсан эрүүл мэндийн байгууллагын тусламж, үйлчилгээний гүйцэтгэлд	-	-Санхүүжүүлсэн мөнгөн дүн -Хамрагдсан даатгуулагчийн тоо	Санхүүжүүлсэн мөнгөн дүн 682,665,000 төгрөг	Эрт илрүүлэх оношилгоо, шинжилгээ хийж, гүйцэтгэл ирүүлсэн ЭМБ-	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид

	чанар, төлбөрийн хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллана.			-Хамрагдсан даатгуулагчийн тоо 5303	уудын гүйцэтгэлд хяналт хийж, санхүүжилтийг баталгаажуулсан байна.		
1.2.6	ЭМД-ын тусламж, үйлчилгээний гүйцэтгэлд хагас жил тутам дүн шинжилгээ хийх, гүйцэтгэлд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх бодлогын арга хэмжээний санал боловсруулж, Бодлого төлөвлөлтийн газарт хүргүүлнэ.	-	Хийсэн дүн шинжилгээний тоо, Бодлого төлөвлөлтийн газарт хүргүүлсэн саналын тоо	-	Хагас жил тутам дүн шинжилгээ хийж, санал боловсруулан Бодлого төлөвлөлтийн газарт хүргүүлсэн байна.	II, IV улирал	Ч.Тамираа
Зорилт 1.4. Салбарын хууль эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгоно:							
1.4.1	*БСТ 2.1.3, БГТ-1.4.3* Салбарын хууль тогтоомж, гэрээ, санамж бичиг, эрх зүйн актын төсөлд санал өгнө.	-	Хүргүүлсэн саналын тоо	Нийт 2 хуулийн нэмэлт өөрчлөлтөд 4 санал хүргүүлж, байгууллагын онцлог, тулгамдаж буй асуудлыг хүргүүлсэн.	Эрх зүйн баримт бичигт холбогдох саналыг боловсруулж хүргүүлсэн байна.	I-IV улирал	Ч.Тамираа
1.4.2	Зөрчлийн тухай, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг хариуцсан нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд зохион байгуулж, Прокурорын байгууллагатай хамтран ажиллана.	-	Зөрчлийн хэргийн тоо Санд төвлөрүүлсэн мөнгөн дүн	-	Зөрчил шалган шийдвэрлэх үйл ажиллагааг хууль тогтоомжийн хүрээнд явуулсан байна.	I-IV улирал	Ч.Тамираа
Зорилго 2: Эрүүл мэндийн даатгалын хамралт, орлогыг нэмэгдүүлж, үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний тоо хэмжээ, хүрээг өргөтгөнө.							
Зорилт 2.1. Эрүүл мэндийн даатгалын хамралт, орлого, тусламж, үйлчилгээний тоо хэмжээг нэмэгдүүлнэ.							

2.1.1	*ЭМДТХ-9.1.9, "Алсын хараа 2050" МУУХХБ-2.2.19, БСТ-2.1.1, 2.1.2, МУХТЖҮЧ-2.2.5, МУЗГҮАХ 2.1.7, БГТ 2.1.1* Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлээ өөрөө хариуцан төлөх иргэдийн шимтгэл төлөлтийг нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулна.	-	Малчдын эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдалтын хувь	2023 оны хамрагдалтын хувь 40.	Малчдын эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдалтын хувь 2024 онд 50.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
			Оюутны эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдалтын хувь	2023 оны хамрагдалтын хувь 30.	Оюутны эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдалтын хувь 2024 онд 50.		
			Тодорхой ажил хөдөлмөр эрхлээгүй иргэдийн ЭМДаатгалд хамрагдалтын хувь	2023 оны хамрагдалтын хувь 50.	Тодорхой ажил хөдөлмөр эрхлээгүй иргэдийн ЭМДаатгалд хамрагдалтын хувь 2024 онд 70.		
			-Байгууллага, аж ахуйн нэгжийн хамрагдалтын хувь	2023 оны хамрагдалтын хувь 104.	-Байгууллага, аж ахуйн нэгжийн хамрагдалтын хувь 2024 онд 100-аас доошгүй.		
2.1.2	Сангийн зарлагын төсвийн гүйцэтгэлд хяналт тавьж тайлан, мэдээг гарган холбогдох нэгжид хүргүүлнэ.	-	Нэгтгэн хүргүүлсэн тайлангийн тоо	Санхүүгийн гүйцэтгэлийн тайланг 16 удаа хүргүүлсэн.	Тайлан, мэдээг хугацаанд нь, үнэн зөв гарган хүргүүлсэн байна.	I-IV улирал	С.Нарантуяа
2.1.3	*ЭМДТХ-9.1.9, "Алсын хараа 2050" МУУХХБ-2.2.19, БСТ-2.1.1, 2.1.2, МУХТЖҮЧ-2.2.5, МУЗГҮАХ 2.1.7,* Эрүүл мэндийн даатгалын төсвийн сангийн орлогын төлөвлөгөөний биелэлт зардлын гүйцэтгэлийг хангуулж, тайлагнана.		Төвлөрүүлсэн мөнгөн дүн	2023 оны орлогын төлөвлөгөөний биелэлт 93,3 хувьтай байна.	ЭМД-ын орлогын төлөвлөгөөний биелэлтийг 90-с доошгүй хувь хэрэгжүүлэн ажилласан байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
Зорилт 2.2. Даатгалын сангийн тогтвортой байдлыг хангаж, эрсдэлээс хамгаална.							

2.2.1	*БСТ 2.2.1, БГТ-2.2.1* Өглөг, авлага үүсгэхгүй ажиллана. Авлага бааргдуулах чиглэлээр зохион байгуулалтын арга хэмжээ авна.	ЭМДС	Өглөг, авлагын тоо хэмжээ, тайлан	Гэрээт 39 ЭМБ-д 658.2 сая төгрөгний өглөгтэй тооцоо нийлсэн.	Өглөг, авлага бааргдуулах чигэлээр арга хэмжээ авч ажилласан байна	I-IV улирал	С.Нарантуяа
Зорилго 3: Тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулж, худалдан авах үйл ажиллагааг хялбарчилна							
Зорилт 3.1. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчийн чанарт үндэслэн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ худалдан авч, чанарын хяналтыг сайжруулна.							
3.1.1	*БСТ 3.1.2, БГТ 3.1.1* Лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллага, өрх, сум тосгоны эрүүл мэндийн төв, эмийн сангуудын 2023 оны гэрээг дүгнэх ажлыг зохион байгуулна.	-	Гэрээ дүгнүүлсэн байгууллагын тоо	42 гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагыг дүгнэсэн.	Гэрээт ЭМБ-уудын гэрээг хагас, бүтэн жилээр хугацаанд нь дүгнэж, холбогдох арга хэмжээний саналыг Худалдан авалт гэрээлэлтийн газарт хүргүүлсэн байна. Гэрээний биелэлтийн хувь 90 хувиас доошгүй.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
			Гэрээний хэрэгжилтийн хувь	Гэрээний хэрэгжилт 100 хувь		I улирал	Нийт албан хаагчид
Зорилт 3.2. Даатгуулагчид үзүүлсэн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанарт холбогдох стандарт, эмнэлзүйн удирдамж, журмын дагуу хяналт тавьж, тусламж, үйлчилгээний чанарыг тасралтгүй сайжруулна							
3.2.1	*БГТ 3.2.1* Олон улсын эмнэлзүйн удирдамжид суурилсан шалгуурыг үндэслэн гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэхэмжлэлийн хяналтыг хэрэгжүүлнэ.	ЭМДС	Гүйцэтгэл ирүүлсэн ЭМБ-ын тоо, нэхэмжилсэн даатгуулагчийн тоо, мөнгөн дүн,	Нийт давхардсан тоогоор 42 эрүүл мэндийн байгууллага, 212433 хүнд 15.3 тэрбум төгрөгийн нэхэмжлэлийн гүйцэтгэл хянагдсан.	Нэхэмжлэлийн нарийвчилсан хяналтыг журмын дагуу хэрэгжүүлсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид

3.2.2	*БГТ 3.2.3* Гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагад зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлнэ.	-	Зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлсэн байгууллагын тоо	2023 онд 8 ЭМБ-д зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлсэн.	Эрсдэлийн үнэлгээнд тулгуурлан зөвлөн туслах үйлчилгээг үзүүлсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
3.2.3	Гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагуудын тусламж, үйлчилгээний нэхэмжлэлд дүн шинжилгээ хийж, шаардлагатай тохиолдолд ЭМД-ын улсын байцаагч (ахлах)-ийн зөвлөмжийг тухай бүр хүргүүлж, биелэлтийг хангуулна.	-	Хүргүүлсэн зөвлөмжийн тоо Зөвлөмжийн хэрэгжилтийн хувь	Гэрээт 14 ЭМБ-д зөвлөмжийг хүргүүлсэн.	Тусламж, үйлчилгээний чанар хэрхэн сайжирсан талаарх тайланг холбогдох нэгжид хүргүүлсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
3.2.4	*БСТ 3.2.3, БГТ-3.2.2* Нэхэмжлэлийн хяналтын үр дүн болон даатгуулагчдын гомдол, санал үндэслэн эрүүл мэндийн байгууллагуудад газар дээрх хяналт шалгалт хийнэ.	-	Газар дээрх хяналт, шалгалт хийсэн ЭМБ-ын тоо Хяналт, шалгалтын тайлан	2023 онд гэрээт 6 байгууллагад газар дээрхи хяналт шалгалтыг зохион байгуулсан.	Газар дээрх хяналт, шалгалт хийж тайланг холбогдох нэгжид хүргүүлсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
Зорилго 4: Эрүүл мэндийн даатгалын үйл ажиллагааг төрийн захиргааны нэгдсэн удирдлага зохион байгуулалтаар хангана.							
Зорилт 4.1. Хүний нөөцийн менежментийг байгууллагын онцлог, хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн хэрэгжүүлж, суралцагч байгууллага болон хөгжинө.							
4.1.1	*ЗГҮАХ-2.1.9, БГТ 4.1.3* Ажилтнуудын ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр, Сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд хэлтэс, албан хаагчдад чиглэсэн арга хэмжээг орон нутагтай хамтарч хэрэгжүүлнэ.	-	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо, тайлан	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо 6.	Арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
4.1.2	*БГТ 4.1.4* Ерөнхий газраас баталсан Сургалтын хөтөлбөрийн	-	Хамрагдсан сургалтын тоо	ЭМДЕГ-аас зохион байгуулсан сургалтад	Ерөнхий газраас зохион байгуулах нийт сургалтад тогтмол	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид

	хүрээнд зохион байгуулах сургалтад тогтмол хамрагдана.			тогтмол хамрагдсан.	хамрагдаж мэдээлэл авсан байна.		
4.1.3	Салбарын хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг сурталчлах, даатгалын орлого хамралтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн нээлттэй өдөрлөг,сургалт, сурталчилгааны бусад арга хэмжээг зохион байгуулна.	-	Зохион байгуулсан арга хэмжээ, сургалтын тоо	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо 10, сургалтын тоо-16.	Сургалт, сурталчилгааны арга хэмжээг зохион байгуулж, тайлагнасан байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
4.1.4	Байгууллагын үйл ажиллагааны болон мэдээллийн ил тод байдлыг хангуулах ажлыг нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд зохион байгуулж, иргэн-даатгуулагчид бодит мэдээ, мэдээлэл хүргэнэ.	-	Иргэд, даатгуулагчдад хүргэсэн мэдээлэл, хандалтын тоо	Албан ёсны цахим хаягуудаар нийт 85 контент бэлтгэн, түгээж 4,2 мянган хүнд хүрсэн.	30000 иргэн даатгуулагчдад мэдээлэл хүргэсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид
4.1.5	*БГТ 4.1.8* Даатгуулагч-иргэд, гэрээт байгууллага, ажилтнуудаас сэтгэл ханамжийн судалгаа авах ажлыг зохион байгуулж, түүний мөрөөр зохих арга хэмжээг авч, нэгдсэн тайланг ерөнхий газарт хүргүүлнэ.	-	Судалгаанд хамрагдсан иргэдийн тоо	Судалгаанд нийт 600 иргэн-даатгуулагч, эрүүл мэндийн байгууллага хамрагдан, үр дүнг тооцсон.	Сэтгэл ханамжийн судалгаа авч, нэгдсэн тайланг ерөнхий газарт хүргүүлсэн байна.	II , IV улирал	Нийт албан хаагчид
4.1.6	Иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн санал, хүсэлт, өргөдөл, гомдлыг хуулийн хугацаанд, үнэн зөв шийдвэрлэх ажлыг зохион байгуулж, шийдвэрлэлтэд хяналт тавьж тайлагнана.	-	Албан бичиг, өргөдөл, гомдлын тоо, шийдвэрлэлтийн хувь	Иргэнээс 1 өргөдөл ирснийг 100 хувь барагдуулсан.	Албан бичиг, өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлтийн мэдээг хагас, бүтэн жилээр нэгтгэн тайланг ерөнхий газарт хүргүүлсэн байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид

4.1.7	Нэгжийн албан хаагчдын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжилт, цаг бүртгэлд хяналт тавих, ажил үүргийг тэнцвэртэй, оновчтой хуваарилах, зөвлөн туслах, чиглүүлэх, өдөр тутмын удирдлагаар хангах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.		Албан хаагчийн ажлын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний	Хэлтсийн мэргэжилтэний гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг байгуулж гүйцэтгэлийг хагас болон бүтэн жилээр дүгнэж ЭМДЕГ-т хүргүүлэн ажилласан	Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө байгуулж, ажлын гүйцэтгэл, үр дүнг хагас, бүтэн жилээр үнэлж, дүгнэсэн байна.	I-IV улирал	Ч.Тамираа
4.1.8	Албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагааг стандарт, заврын дагуу явуулж, архивын нэгж бүрдүүлж, ЭМДЕГ-ын архивт хугацаанд хүлээлгэж өгнө.	-	Бүрдүүлсэн архивын нэгжийн тоо	Архивын 2021-2022оны 53 нэгж үүсгэж ЭМДЕГ-т хүргүүлсэн.	Албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагааг стандарт, зааврын дагуу явуулж, архивын нэгж бүрдүүлсэн байна	I- улирал	Нийт албан хаагчид
4.1.9	Даргын зөвлөлийн болон шуурхай хуралдаан, цаг үеийн шинжтэй удирдлагаас өгөгдсөн үүрэг даалгаврын хэрэгжилтийг хангаж, биелэлтийг хугацаанд нь үнэн зөвөөр тайлагнана.	-	Хугацаанд нь тайлагнасан үүрэг даалгаврын тоо, хэрэгжилтийн хувь.	Даргын зөвлөлийн болон шуурхай хуралдаанд 35 удаа оролцсон, цаг үеийн шинжтэй удирдлагаас өгөгдсөн үүрэг даалгаврын хүрээнд хугацаатай 38 судалгаа хүргүүлсэн.	Цаг үеийн шинжтэй удирдлагаас өгөгдсөн үүрэг даалгаврын хэрэгжилтийг хангаж, биелэлтийг хугацаанд нь үнэн зөвөөр тайлагнасан байна.	I-IV улирал	Нийт албан хаагчид

СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТЭС

2024 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

БАРУУН-УРТ
2024 он

СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТСИЙН
2024 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Д/д	Стратеги төлөвлөгөө болон үндэслэж байгаа бусад бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	2024 онд хүрэх зорилтот түвшин	Хүрсэн түвшин буюу хэрэгжилт	Гүйцэтгэлийн хувь
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний зорилго 1: Даатгуулагчийн эрэлт хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн цахим тогтолцоог бэхжүүлнэ.							
Зорилт 1.2.Тооцоолол, нотолгоот дүн шинжилгээ, судалгаанд тулгуурласан төлөвлөлтийг хэрэгжүүлж, даатгуулагчийн эрэлт хэрэгцээг хангана.							
1.2.1	*БГТ 1.2.3* Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, төлбөрийн хяналтад хийгдсэн дүн шинжилгээний мөрөөр холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.	-	Дүн шинжилгээний мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо, хэрэгжилтийн хувь	-	Цахим өгөгдөлд хийсэн дүн шинжилгээнд холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн байна.	Эрүүл мэндийн байгууллагаас ирүүлсэн нэхэмжлэлийг мөнгөн дүн, хүний тоог сар бүр тусламж үйлчилгээний төрөл бүрээр өмнөх он, сартай харьцуулан дүн шинжилгээ хийж байна. Үүнд: Сумдын Эрүүл мэндийн төвийн оношилгоо шинжилгээний нэхэмжлэлийг health.gov.mn програмаас сар бүр татаж регистрийн дугаарын давхардлыг шүүж 421 иргэний 5694.0 мян.төг давхардлыг хасаж сум тус бүрт мэдэгдэж, хасагдлын шалтгааныг тайлбарласан. Сүхбаатар сумын Манду фарм, Пэлжир фарм эмийн сангуудын 2 дугаар сарын нэхэмжлэл бусад эмийн сангийн нэхэмжлэлтэй харьцуулахад харьцангуй өндөр нэхэмжилсэнийг анализ хийж, зөрчлийг арилгуулж, улсын байцаагчийн албан шаардлагыг хүргүүлэн ажилласан.	95
1.2.2	*БГТ 1.2.4* Эрүүл мэндийн даатгалын 2022, 2023 оны үйл ажиллагааны тайлан, статистик мэдээллийн эмхэтгэлийг гэрээт эрүүл мэндийн байгууллага болон олон нийтэд түгээн сурталчилна.	-	Мэдээллээр хангасан ЭМБ, иргэдийн тоо	-	Статистик мэдээллийг олон нийтэд түгээн сурталчилах арга хэмжээг зохион байгуулсан байна	Эрүүл мэндийн даатгалын 2022, 2023 оны үйл ажиллагааны тайлан, статистик мэдээллийг гэрээт 42 эрүүл мэндийн байгууллага, иргэдэд НЭЭЛТТЭЙ ХААЛГА-ны 3 удаагын өдөрлөгөөр 1652 иргэнд түгээн сурталчилсан.	95

<table>
<tr><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5</th><th>6</th><th>7</th><th>8</th></tr>
<tr>
<td>1.2.3</td>
<td>"Жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам шинэчлэн батлах тухай" ЭМДҮЗ-ийн тогтоолыг гэрээт ЭМБ-д хүргүүлж хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллана.</td>
<td>-</td>
<td>Шинэчлэн баталсан тогтоолыг хүргүүлсэн ЭМБ-ын тоо, хяналт тавин ажилласан ЭМБ тоо</td>
<td>ЭМДҮЗ-ийн 2023 оны 08 дугаар тогтоолыг мөрдөж байна.</td>
<td>ЭМДҮЗ-ийн шинээр батлагдсан тогтоолыг хүргүүлж хэрэгжүүлсэн байна.</td>
<td>ЭМДҮЗ-ийн "Жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга журам шинэчлэн батлах" 05, 06, 14 дүгээр тогтоолуудыг гэрээт ЭМБ-уудад цахимаар хүргүүлсэн.
Гэрээтэй 42 эрүүл мэндийн байгууллагаас ирүүлсэн нэхэмжлэлд хяналт тавьж health.gov.mn програмтай тулган гүйцэтгэлийг илгээсэн.
<table>
<tr><th>№</th><th>[illegible]</th><th colspan="2">[illegible]</th><th colspan="2">Хасагдал</th><th colspan="2">[illegible]</th></tr>
<tr><th></th><th></th><th>Хүний тоо</th><th>Мөнгөн дүн /төг/</th><th>Хүний тоо</th><th>Мөнгөн дүн /төг/</th><th>Хүний тоо</th><th>Мөнгөн дүн /төг/</th></tr>
<tr><td>1</td><td>АНЭ</td><td>128820</td><td>13,602,425,274.00</td><td>2225</td><td>1,171,117,279.00</td><td>126595</td><td>12,431,307,995.00</td></tr>
<tr><td>2</td><td>Төр хариуцах эм</td><td>0</td><td>28,383,318.60</td><td>0</td><td>-</td><td>0</td><td>28,383,318.60</td></tr>
<tr><td>3</td><td>Эрт илрүүлэг</td><td>1425</td><td>244,870,000.00</td><td>102</td><td>19,130,000.00</td><td>1323</td><td>225,740,000.00</td></tr>
<tr><td>4</td><td>Хувийн эмнэлэг</td><td>1479</td><td>848,275,822.00</td><td>174</td><td>107,331,452.00</td><td>1305</td><td>740,944,370.00</td></tr>
<tr><td>5</td><td>Уламжлалтын [illegible] эмнэлэг</td><td>3792</td><td>679,517,306.00</td><td>100</td><td>56,936,411.00</td><td>3692</td><td>622,580,897.00</td></tr>
<tr><td>6</td><td>СЭМТ /[illegible] тусламж/</td><td>19565</td><td>781,199,000.00</td><td>596</td><td>51,748,500.00</td><td>18969</td><td>729,453,500.00</td></tr>
<tr><td>7</td><td>СЭМТ /[illegible] тусламж/</td><td>14197</td><td>2,870,872,077.00</td><td>1118</td><td>334,457,094.00</td><td>13079</td><td>2,536,414,983.00</td></tr>
<tr><td>8</td><td>Өрхийн ЭМТ</td><td>9779</td><td>237,530,000.00</td><td>311</td><td>8,392,500.00</td><td>9468</td><td>229,137,500.00</td></tr>
<tr><td>9</td><td>Эмийн сан</td><td>45182</td><td>1,485,435,828.00</td><td>95</td><td>12,805,729.00</td><td>45087</td><td>1,472,630,099.00</td></tr>
<tr><td>10</td><td>ӨЭМТ [illegible] шатны санхүүжилт</td><td>23942</td><td>989,950,070.12</td><td></td><td></td><td>23942</td><td>989,950,070.12</td></tr>
<tr><td>11</td><td>СЭМТ [illegible] шатны санхүүжилт</td><td>41686</td><td>6,242,075,662.84</td><td></td><td></td><td>41686</td><td>6,242,075,662.84</td></tr>
<tr><td></td><td>Нийт</td><td>288588</td><td>27,142,258,538.56</td><td>4547</td><td>1,654,585,013.00</td><td>284041</td><td>25,487,673,525.56</td></tr>
</table>
</td>
<td>95</td>
</tr>
<tr>
<td>1.2.4</td>
<td>ЭМДС-аас зардлын төлбөрийг нь хариуцах өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвөөс үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээнд өөрчлөлт оруулах тухай ЭМДҮЗ-ийн тогтоолыг гэрээт ЭМБ-д хүргүүлж хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллана.</td>
<td>-</td>
<td>Журмыг хүргүүлж танилцуулсан ЭМБ-ын тоо, хяналт тавин ажилласан ЭМБ тоо</td>
<td>ЭМДҮЗ 2023 оны 06 дугаар тогтоолыг СЭМТ 12, ӨЭМТ 2 мөрдөж ажилласан.</td>
<td>СЭМТ 2, ӨЭМТ 2 ЭМДҮЗ-ийн шинээр батлагдсан тогтоолыг хүргүүлж хэрэгжүүлсэн байна.</td>
<td>Жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга журам шинэчлэн батлах" 05, 06, 14 дүгээр тогтоолуудыг эрүүл мэндийн байгууллагад хүргүүлэн мөрдөн ажиллаж байна.
Өрх, сумын 14 эрүүл мэндийн байгууллагын 43541 хүний 3,889,601.0 мян төгрөгийн нэхэмжлэлийг хүлээн авч хянан 41516 хүний 3,495,005.4 мян төгрөгийн санхүүжилт олгохоор тооцсон.
Хасагдал 2025 хүний 394,542.5 мян төгрөг Эрүүл мэндийн даатгалыг төр хариуцах 50014 иргэнд 5,852.4 сая төгрөгний санхүүжилтийг олгосон байна.</td>
<td>95</td>
</tr>
</table>

1	2	3	4	5	6	7	8
1.2.5	Даатгуулагчийг эрт илрүүлэх оношилгоо, шинжилгээнд хамруулсан эрүүл мэндийн байгууллагын тусламж, үйлчилгээний гүйцэтгэлд чанар, төлбөрийн хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллана.	-	Санхүүжүүлсэн мөнгөн дүн Хамрагдсан даатгуулагчийн тоо	682.665,0 мян төг	Эрт илрүүлэх оношилгоо, шинжилгээ хийж, гүйцэтгэл ирүүлсэн ЭМБ-уудын гүйцэтгэлд хяналт хийж, санхүүжилтийг баталгаажуулсан байна.	Эрт илрүүлэг үзлэг, оношилгоо шинжилгээнд 1425 хүний 244,870.0 мян төгрөгний нэхэмжлэлийг хүлээн авч хянан 1323 хүний 225,740.0 мян төгрөгийг АНЭ-т олгохоор тооцсон.	100
1.2.6	ЭМД-ын тусламж, үйлчилгээний гүйцэтгэлд хагас жил тутам дүн шинжилгээ хийх, гүйцэтгэлд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг тодорхойлох, хэрэгжүүлэх бодлогын арга хэмжээний санал боловсруулж, Бодлого төлөвлөлтийн газарт хүргүүлнэ.	-	Хийсэн дүн шинжилгээний тоо, Бодлого төлөвлөлтийн газарт хүргүүлсэн саналын тоо	-	Хагас жил тутам дүн шинжилгээ хийж, санал боловсруулан Бодлого төлөвлөлтийн газарт хүргүүлсэн байна.	Гэрээт эрүүл мэндийн 42 байгууллагын тусламж үйлчилгээнд олгосон санхүүжилтийн тайланг хагас жилээр гаргаж тооцоо нийлж баталгаажуулсан. СЭМТ, ӨЭМТ-ийн оношилгоо шинжилгээ тусламжийг иргэнээс авахдаа шаардлагатай шинжилгээг хийх хязгаар тавих, Health програмд 1 иргэн дээр оношилгоо шинжилгээ давхардаж оруулахгүй байх саналыг хүргүүлсэн.	90
Зорилт 1.4. Салбарын хууль эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгоно:							
1.4.1	*БСТ 2.1.3, БГТ-1.4.3* Салбарын хууль тогтоомж, гэрээ, санамж бичиг, эрх зүйн актын төсөлд санал өгнө.	-	Хүргүүлсэн саналын тоо	1	Салбарын хууль тогтоомж, гэрээ, санамж бичиг, эрх зүйн актын төсөлд санал хүргүүлсэн байна.	Салбарын хууль тогтоомж, гэрээ, санамж бичиг, эрх зүйн актын төсөлд саналаа 6 удаа хүргүүлсэн.	100
1.4.2	Зөрчлийн тухай, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг хариуцсан нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд зохион байгуулж, Прокурорын байгууллагатай хамтран ажиллана.	-	Зөрчлийн хэргийн тоо Санд төвлөрүүлсэн мөнгөн дүн	6 даатгуулагчийн 26,636,0 мян төг	Зөрчил шалган шийдвэрлэх үйл ажиллагааг хууль тогтоомжийн хүрээнд явуулсан байна.	Прокурорын байгууллагад сар бүр зөрчил шалган шийдвэрлэх хуулийн хэрэгжилтийн мэдээг сар бүр гаргаж өгч байна. Прокурорын байгууллагаас 2 удаа зөвлөгөө авч 1 сургалтад хамрагдсан. Гэмт хэрэг зөрчлийн улмаас эрүүл мэнд нь хохирсон даатгуулагчийн хохирлын зардлын төлбөр болох 11 хүний жагсаалт ирүүлсэнийг шалгаж хүргүүлсэн.	95

1	2	3	4	5	6	7	8
Зорилго 2: Эрүүл мэндийн даатгалын хамралт, орлогыг нэмэгдүүлж, үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний тоо хэмжээ, хүрээг өргөтгөнө.							
Зорилт 2.1. Эрүүл мэндийн даатгалын хамралт, орлого, тусламж, үйлчилгээний тоо хэмжээг нэмэгдүүлнэ.							
2.1.1	*ЭМДТХ-9.1.9, "Алсын хараа 2050" МУУХХБ-2.2.19, БСТ-2.1.1, 2.1.2, МУХТЖҮЧ-2.2.5, МУЗГҮАХ 2.1.7, БГТ 2.1.1* Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлээ өөрөө хариуцан төлөх иргэдийн шимтгэл төлөлтийг нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулна.	-	Малчдын хамрагдалтын хувь	40 хувь	50 хувь	Нээлттэй хаалганы өдөрлөг арга хэмжээг 3 удаа зохион байгуулж эрүүл мэндийн даатгалын ач холбогдлыг сурталчилж, мэдээллээр ханган, даатгалд хамруулах үйл ажиллагааг аймгийн төвийн 3 том худалдааны төв, үйлчилгээний байгууллага эмийн сан, өрхийн эрүүл мэндийн төв, хувийн эмнэлэг, лавлагаа шатлалын эмнэлэгүүдтэй хамтарч нийт 3398 иргэнд мэдээлэл өгсөн. Үүнээс 579 иргэний төлөлтийг газар дээр нь шалгаж, 135 иргэн төлөлтөө ебаримтаар төлсөн. Төлөвлөгөө 7525 хүн Биелэлт- 4810 хүн 384.153,6 мян төг -64 хувь	94
		-	Оюутны хамрагдалтын хувь	30 хувь	50 хувь	Төлөвлөгөө 939 хүн Биелэлт- 1448 хүн 81.803,5 мян төг 154 хувь	
		-	Тодорхой ажил хөдөлмөр эрхлээгүй иргэдийн хамрагдалтын хувь	50 хувь	70 хувь	Төлөвлөгөө 3674 хүн Биелэлт- 2999 хүн 175.076,1 мян төг 82 хувь	
		-	Байгууллага, Аж ахуй нэгжийн хамрагдалтын хувь	104 хувь	100 хувь доошгүй	Төлөвлөгөө 10118 хүн Биелэлт-10538 хүн 5,370,505.8 мян төг 104 хувь	
		-	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй иргэн	100 хувь	100 хувь	Төлөвлөгөө 4 хүн Биелэлт- 67 хүн 6,744.8 мян төг 1675 хувь	

<table>
<tr><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5</th><th>6</th><th>7</th><th>8</th></tr>
<tr><td>2.1.2</td><td>Сангийн зарлагын төсвийн гүйцэтгэлд хяналт тавьж тайлан, мэдээг гарган холбогдох нэгжид хүргүүлнэ.</td><td>-</td><td>Нэгтгэн хүргүүлсэн тайлангийн тоо</td><td>2023 онд сангийн зарлагын төсвийн гүйцэтгэлд хяналт тавих тайланг 4 удаа гарган хүргүүлсэн.</td><td>Тайлан, мэдээг хугацаанд нь, үнэн зөв гарган хүргүүлсэн байна.</td><td>Эрүүл мэндийн байгууллагуудын тусламж үйлчилгээ үзүүлсэн нэхэмжлэл, албан тоотын хамт дараа сарын 01-ээс 05-ны дотор цахимаар /sua-invoice@emd.gov.mn/, хаягаар авч (health.gov.mn) програмтай тулган 01-10 дугаар сард 750 нэхэмжлэлийг хүлээн авсан. Сангийн зарлагын төсвийн гүйцэтгэлд хяналт тавьж тайлан, мэдээг хугацаанд нь гарган хүргүүлж байна. Эхний хагас жилээр 42 эрүүл мэндийн байгууллагатай тооцоо нийлж баталгаажуулсан. Нэхэмжлэх зөрүүтэй ирүүлсэн 17 нэхэмжлэлийн зөрчлийг арилгуулж хүлээн авсан.</td><td>100</td></tr>
<tr><td>2.1.3</td><td>ЭМДТХ-9.1.9, "Алсын хараа 2050" МУУХХБ-2.2.19, БСТ-2.1.1, 2.1.2, МУХТЖҮЧ-2.2.5, МУЗГҮАХ 2.1.7,
Эрүүл мэндийн даатгалын төсвийн сангийн орлогын төлөвлөгөөний биелэлт зардлын гүйцэтгэлийг хангуулж, тайлагнана.</td><td>-</td><td>Төвлөрүүлсэн мөнгөн дүн</td><td>2023 оны 10 дугаар сарын өссөн дүнгээр нийт 7,623,234.0 мянган төгрөг төвлөрүү-лэхээс 7,362,491.1 мянган төгрөг төвлөрүү-лэн орлогын төлөвлөгөөний биелэлт 96.6 хувьтай байна.</td><td>ЭМД-ын орлогын төлөвлөгөөний биелэлтийг 97-оос доошгүй хувь хэрэгжүүлэн ажилласан байна.</td><td>Эрүүл мэндийн даатгалын төсвийн сангийн орлогын төлөвлөгөө хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, малчин, оюутан, гадаадын иргэн 10 дугаар сарын байдлаар 87 хувьтай байна.
<table>
<tr><th>№</th><th colspan="2">Ажил олгогч даатгуулагчын төлөх шимтгэл /10 сарын байдлаар/</th><th colspan="2">Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэн, малчин, суралцагсдын шимтгэл /10 сарын байдлаар/</th></tr>
<tr><th></th><th>Төлөвлөгөө</th><th>Орлого</th><th>Төлөвлөгөө</th><th>Орлого</th></tr>
<tr><td>1</td><td>6,312,510.60</td><td>5,370,505.80</td><td>614,374.30</td><td>647,778.00</td></tr>
</table>
Эрүүл мэндийн даатгалын төсвийн сангийн орлогын биелэлтийг хангуулахаар аймгийн болон сумдын засаг дарга нарт хүсэлт өгч хамтран ажиллаж орлогын төлөвлөгөөний биелэлт 85 хувиар биелээд байна. Зардлын гүйцэтгэлийг гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагатай сар бүр тулган 224239 хүний 20,778,508.6 сая төгрөгний нэхэмжлэлийг авч гүйцэтгэлийг хянан 219518 хүний 19,016,592.1 сая төгрөг олгохоор тооцсон.</td><td>90</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="8">Зорилт 2.2. Даатгалын сангийн тогтвортой байдлыг хангаж, эрсдэлээс хамгаална.</td></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td></tr>
<tr><td>2.2.1</td><td>БСТ 2.2.1, БГТ-2.2.1
Өглөг, авлага үүсгэхгүй ажиллана. Авлага барагдуулах чиглэлээр зохион байгуулалтын арга хэмжээ авна.</td><td>- ЭМДС</td><td>Өглөг, авлагын тоо хэмжээ, тайлан</td><td>Гэрээт 40 ЭМБ-д 658,288.1 мян төг өглөг</td><td>Өглөг, авлага барагдуулах чиглэлээр арга хэмжээ авч ажилласан байна</td><td>2023 онд гэрээт 40 эрүүл мэндийн байгууллагад 658,288.1 мян төгрөгний өглөгтэй гарсныг энэ онд барагдуулсан. 2024 оны 3 дугаар улиралын байдлаар гэрээт 42 эрүүл мэндийн байгууллагад 2,071,604.2 мян төгрөгний өглөг үүсээд байна.</td><td>100</td></tr>
<tr><td colspan="8">Зорилго 3: Тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулж, худалдан авах үйл ажиллагааг хялбарчилна</td></tr>
<tr><td colspan="8">Зорилт 3.1. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчийн чанарт үндэслэн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ худалдан авч, чанарын хяналтыг сайжруулна.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">3.1.1</td><td rowspan="2">БСТ 3.1.2, БГТ 3.1.1
Лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллага, өрх, сум тосгоны эрүүл мэндийн төв, эмийн сангуудын 2023 оны гэрээг дүгнэх ажлыг зохион байгуулна.</td><td>-</td><td>Гэрээ дүгнүүлсэн байгууллагын тоо</td><td>60</td><td rowspan="2">Гэрээт ЭМБ-н гэрээг хагас, бүтэн жилээр дүгнэх. Гэрээний биелэлт 90 хувиас доошгүй.</td><td rowspan="2">Гэрээт 41 эрүүл мэндийн байгууллагын 2023 оны гэрээний биелэлтийг дүгнэж 39 байгууллага хангалттай үнэлгээ авч, 2 эмийн сангийн гэрээг түдгэлзүүлэх саналыг. Худалдан авалт гэрээлэлтийн газарт хүргүүлж түдгэлзүүлсэн.</td><td rowspan="2">100</td></tr>
<tr><td>-</td><td>Гэрээний хэрэгжилтийн хувь</td><td>Гэрээний хэрэгжилт 92,4</td></tr>
<tr><td colspan="8">Зорилт 3.2. Даатгуулагчид үзүүлсэн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанарт холбогдох стандарт, эмнэлзүйн удирдамж, журмын дагуу хяналт тавьж, тусламж, үйлчилгээний чанарыг тасралтгүй сайжруулна</td></tr>
<tr><td>3.2.1</td><td>БГТ 3.2.1
Олон улсын эмнэлзүйн удирдамжид суурилсан шалгуурыг үндэслэн гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэхэмжлэлийн хяналтыг хэрэгжүүлнэ.</td><td>ЭМДС</td><td>Гүйцэтгэл ирүүлсэн ЭМБ-ын тоо, нэхэмжилсэн даатгуулагчийн тоо, мөнгөн дүн</td><td>40 ЭМБ 301943 хүний 22.6 тэрбум төгрөгийн нэхэмжлэлийн гүйцэтгэл хянагдсан</td><td>Нэхэмжлэлийн нарийвчилсан хяналтыг журмын дагуу хэрэгжүүлсэн байна.</td><td>Гэрээт 42 эрүүл мэндийн байгууллагын гүйцэтгэлд хяналт хийж 2841 хүний 686,459,.4 мян төгрөгний хасагдлын мэдээг хүргүүлж ажилласан.
<table>
<tr><td rowspan="2">№</td><td rowspan="2">ЭМБ</td><td colspan="2">Эмчийн хасагдал</td><td colspan="2">Байцаагчийн хасагдал</td></tr>
<tr><td>Хүний тоо</td><td>Мөнгөн дүн</td><td>Хүний тоо</td><td>Мөнгөн дүн</td></tr>
<tr><td>1</td><td>АНЭ</td><td>284</td><td>215,803,497.00</td><td>348.00</td><td>32,579,351.00</td></tr>
<tr><td>2</td><td>УАУНЭ</td><td>27</td><td>14,949,328.00</td><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td>3</td><td>Хувийн эмнэлэг</td><td>62</td><td>36,778,682.00</td><td>0</td><td>-</td></tr>
<tr><td>4</td><td>СЭМТ /үндсэн тусламж тусламж/</td><td>369</td><td>31,130,000.00</td><td>227</td><td>3,131,000.00</td></tr>
<tr><td>5</td><td>СЭМТ /үндсэн тусламж тусламж/</td><td>876</td><td>276,449,522.00</td><td>242</td><td>54,911,222.00</td></tr>
<tr><td>6</td><td>Өрхийн ЭМТ</td><td>143</td><td>6,011,500.00</td><td>168</td><td>2,226,000.00</td></tr>
<tr><td>7</td><td>Эмийн сан</td><td>95</td><td>12,489,103.00</td><td>0</td><td>-</td></tr>
<tr><td></td><td>Нийт</td><td>1856</td><td>593,611,832.00</td><td>985</td><td>92,847,573.00</td></tr>
</table></td><td>95</td></tr>
</table>

1	2	3	4	5	6	7	8
						Бусад аймаг дүүргийн 390 эрүүл мэндийн байгууллагын 20059 түүврийг цахимаар хүлээн авч хугацаанд хянасан.	
3.2.2	*БГТ 3.2.3* Гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагад зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлнэ.	-	Зөвлөн туслах үйлчилгээ үзүүлсэн байгууллагын тоо	Гэрээт 19 эмийн сан	Эрсдэлийн үнэлгээнд тулгуурлан зөвлөн туслах үйлчилгээг үзүүлсэн байна.	Гэрээт эрүүл мэндийн 42 байгууллагуудад ЭМДҮЗ-ийн 2023 оны 08-р тогтоол, 2024 оны 06, 05, 14 дүгээр шинэчлэгдсэн тогтоолоор цахим болон танхимын сургалтыг давхардсан тоогоор 1500 гаруй эмч, сувилагч, эмнэлгийн мэргэжилтэнд сургалт мэдээллийг өгч ажилласан.	100
3.2.3	Гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагуудын тусламж, үйлчилгээний нэхэмжлэлд дүн шинжилгээ хийж, шаардлагатай тохиолдолд ЭМД-ын улсын байцаагч (ахлах)-ийн зөвлөмжийг тухай бүр хүргүүлж, биелэлтийг хангуулна	-	Хүргүүлсэн зөвлөмжийн тоо Зөвлөмжийн хэрэгжилтийн хувь	2023 онд нийт давхардсан тоогоор 60 эрүүл мэндийн байгууллагад зөвлөмж хүргүүлэн ажилласан.	Тусламж, үйлчилгээний чанар хэрхэн сайжирсан талаарх тайланг холбогдох нэгжид хүргүүлсэн байна.	ЭМДҮЗ-ийн 12 дугаар тогтоол, 2023 оны 08, 2024 оны 05, 06 дугаар тогтоол, ЭМДЕГ-н даргын 139 тушаалын дагуу ЭМБ-аас ирсэн тусламж үйлчилгээний нэхэмжлэлийг хянаж ЭМД-ын улсын байцаагч (ахлах)-ын 34 зөвлөмж, Сүхбаатар сумын 2 эмийн сан, СЭМТ-д улсын байцаагчын албан шаардлага хүргүүлж зөрчлийг арилгуулсан.	95
3.2.4	*БСТ 3.2.3, БГТ-3.2.2* Нэхэмжлэлийн хяналтын үр дүн болон даатгуулагчдын гомдол, санал үндэслэн эрүүл мэндийн байгууллагуудад газар дээрх хяналт шалгалт хийнэ.	-	Газар дээрх хяналт, шалгалт хийсэн ЭМБ-ын тоо Хяналт, шалгалтын тайлан	2023 онд гэрээт 2 байгууллагад газар дээрхи хяналт шалгалтыг зохион байгуулсан.	Газар дээрх хяналт, шалгалт хийж тайланг холбогдох нэгжид хүргүүлсэн байна.	1.“Новартис” хөтөлбөрийг хэрэгжилтэнд хяналт тавьж Баруун-Урт сумын гэрээт 8 эмийн санд биечлэн очиж, сумын 15 эмийн сантай цахимаар холбогдон эмийн татан авалт, худалдан авах эмийн хүртээмжид хяналт хийсэн. 2.Сүхбаатар сумын Манду фарм, Пэлжир фарм эмийн сангуудын 2 дугаар сарын нэхэмжлэл бусад эмийн сангийн нэхэмжлэлтэй харьцуулахад харьцангуй өндөр нэхэмжилсэнийг анализ хийж, хэлтсийн даргад танилцуулан зөрчлийг арилгуулж, улсын байцаагчийн албан шаардлагыг хүргүүлэн ажилласан.	95

1	2	3	4	5	6	7	8
						3. ХАГГ-ын 2024 оны 3 дугаар сарын 11-ны өдрийн 07/402 дугаартай дотоод албан бичгийн дагуу Мижарс эмнэлэгт гарсан Б.Адъяагийн иргэний гомдлын дагуу хяналт хийн ажиллаж шийдвэрлэсэн. 4. ХАГГ-ын 2024 оны 09 дүгээр сарын 09-ний өдрийн 07/1179 дугаартай дотоод албан бичгийн дагуу Дарьганга сумын Эрүүл мэндийн төвд шүдний тусламж үйлчилгээнд хяналт хийх тухай удирдамж боловсруулан, газар дээрх хяналт хийж тайланг ХАГГазарт хүргүүлсэн. 5. ХАГГ-ын 2024 оны 06 дугаар сарын 07-ны өдрийн 07/859 дугаартай дотоод албан бичгийн хавсралтаар ирүүлсэн, Төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам шинэчлэн батлах тухай ЭМДҮЗ-н 2024 оны 05 дугаар тогтоолын 2.2 дахь хэсгийн 6 дугаар заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор өрх, сумын эрүүл мэндийн төвүүдийн лабораторийн тусламж үйлчилгээний чадамжийг үнэлэх ажлын удирдамжийн дагуу 12 сумын эрүүл мэндийн төвүүдийг цахимаар хяналт хийж үнэлсэн. 6. ХАГГ-ын 2024 оны 8 дугаар сарын 22-ны өдрийн 07/1124 дугаартай дотоод албан бичгээр Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгтэй холбогдуулан гаргасан 2 иргэний тухай тусламж аваагүй, тусламж үйлчилгээний хугацаанд эм тариа, эмнэлгийн хэрэгсэл авахуулсан гэх гомдлын дагуу тухайн эмнэлэгт хяналт хийж ХАГГазарт тайланг хүргүүлсэн.	

Зорилго 4: Эрүүл мэндийн даатгалын үйл ажиллагаа төрийн захиргааны нэгдсэн удирдлага зохион байгуулалтаар хангана.							
Зорилт 4.1. Хүний нөөцийн менежментийг байгууллагын онцлог, хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн хэрэгжүүлж, суралцагч байгууллага болон хөгжинө.							
1	2	3	4	5	6	7	8
4.1.1	*ЗГҮАХ-2.1.9, БГТ 4.1.3* Ажилтнуудын ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр, Сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд хэлтэс, албан хаагчдад чиглэсэн арга хэмжээг орон нутагтай хамтарч хэрэгжүүлнэ.	ЭМДС	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо, тайлан	-	Арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн байна.	Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлтийг 3 албан хаагч эхний хагас жилээр тайлагнасан. 2024 оны бүтээмжийн урамшуулал, үр дүнгийн урамшууллыг 3 албан хаагч авсан. Орон нутгийн нэмэгдэл 10 хувийн урамшууллыг 04 дүгээр сараас авч байна. Хэлтсийн албан хаагчдыг ажиллах таатай нөхцөл байдлаар хангаж ЭМДЕГ-аас шинээр 2ш сандал, 1ш жижиг шүүгээ, дэлгэц 2ш, усны суурь 1ш, принтер 1ш, зөөврийн нөтебүүк 1ш хүлээн авсан. Мөн бичиг хэрэг, цэвэрлэгээний бараа материалыг хагас бүтэн жилээр хүлээн авсан. АЗДТГ, ЭМГ-аас зохион байгуулсан 8 удаагын сургалтад 3 албан хаагч хамрагдсан.	100
4.1.2	*БГТ 4.1.4* Ерөнхий газраас баталсан Сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулах сургалтад тогтмол хамрагдана.	-	Хамрагдсан сургалтын тоо	ЭМДЕГ-аас зохион байгуулсан сургалтад тогтмол хамрагдсан.	Ерөнхий газраас зохион байгуулах нийт сургалтад тогтмол хамрагдаж мэдээлэл авсан байна.	Төрийн албаны зөвлөлөөс Пүрэв гариг бүрийн цахим сургалтад 23 удаа, Ерөнхий газраас зохион байгуулсан мэдээллийн цагт 28 удаа, ажил мэргэжлийн сургалтад цахимаар 18 удаа, танхимын сургалтад 3 удаа хамрагдсан.	100
4.1.3	Салбарын хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийг сурталчлах, даатгалын орлого хамралтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн нээлттэй өдөрлөг, сургалт, сурталчилгааны бусад арга хэмжээг зохион байгуулна.	-	Зохион байгуулсан арга хэмжээ, сургалтын тоо	Зохион байгуулсан арга хэмжээ-27	Сургалт, сурталчилгааны арга хэмжээг зохион байгуулж, тайлагнасан байна.	ЭМДЕГ-ийн пэйж хуудсанд орсон мэдээ мэдээллийг хэлтсийн пэйж хуудас хаягаар аймгийн их дагагчтай 18 цахим хаягуудад тухай бүр шэйрлэж, иргэдэд түгээж байна. Сүхбаатар аймаг дахь Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтсийн пэйж хуудас 878 хүнээр нэмэгдэж, хандалт 5400, шэйр 245 удаа хийсэн. Байгууллагын пэйж хуудсанд ажлын өдөр 1-ээс доошгүй баннер, рийлийг бэлтгэн оруулсан.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						Нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих жил болгон зарласантай холбогдуулан, Эрүүл мэндийн салбарын "НЭЭЛТТЭЙ ХААЛГАНЫ ӨДӨРЛӨГ", Баруун-Урт сумын ЗДТГ-аас зохион байгуулж буй "НАЙРСАГ БАРУУН-УРТ ТЕАТР" нээлттэй хаалганы өдөрлөгт Эрүүл мэндийн даатгалын хууль, тусламж үйлчилгээ авах талаар албан байгууллагын албан хаагч, малчин, оюутан, хувиараа бизнес эрхлэгч нарт эрүүл мэндийн даатгалын ач холбогдлыг сурталчилж, мэдээллээр хангаж оролцсон.	
4.1.4	Байгууллагын үйл ажиллагааны болон мэдээллийн ил тод байдлыг хангуулах ажлыг нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд зохион байгуулж, иргэн-даатгуулагчид бодит мэдээ, мэдээлэл хүргэнэ	-	Иргэд, даатгуулагчдад хүргэсэн мэдээлэл, хандалтын тоо	14550 мянган хүнд хүрсэн	15000-с доошгүй Иргэн даатгуулагчдад мэдээлэл хүргэсэн байна.	Эрүүл мэндийн газар, гэрээт эрүүл мэндийн албан хаагчдад хэлэлцүүлэг, сургалтыг 42 байгууллагад 3 удаа өгч ажилласан. Утсаар болон биеэр ирж үйлчилгээ авч байгаа иргэдэд асуудлыг хурдан шуурхай шийдвэрлэж, гарын авлага өгч хэлтсийн үйл ажиллагаагаар сурталчлан ажиллаж байна. Эрүүл мэндийн даатгалын хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх зорилгоор ЭМДЕГ-аас ирүүлсэн сургалт сурталчилгааны тараах материал, гарын авлагыг гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагуудад хүргүүлж, мэдээллийн самбарт байршуулж, аймгийн төвийн 3 том худалдааны төв, үйлчилгээний байгууллагаар гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагатай хамтарч 3398 иргэнд мэдээлэл өгсөн. Үүнээс 579 иргэний төлөлтийг газар дээр нь шалгаж, 186 иргэн төлөлтөө ебаримтаар төлсөн. Нийт давхардсан тоогоор 16597 хүнд мэдээ, сургалт мэдээлэл өгч ажиллалаа.	95

1	2	3	4	5	6	7	8
4.1.5	*БГТ 4.1.8* Даатгуулагч-иргэд, гэрээт байгууллага, ажилтнуудаас сэтгэл ханамжийн судалгаа авах ажлыг зохион байгуулж, түүний мөрөөр зохих арга хэмжээг авч, нэгдсэн тайланг ерөнхий газарт хүргүүлнэ.	-	Судалгаанд хамрагдсан иргэдийн тоо	2023 онд 248 иргэнээс сэтгэл ханамжийн судалгаа авсан	Сэтгэл ханамжийн судалгаа авч, нэгдсэн тайланг ерөнхий газарт хүргүүлсэн байна.	Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвөөс явуулж буй ЭМДЕГ-аар үйлчлүүлэгчийн сэтгэл ханамж, ЭМДЕГ-аас иргэн даатгуулагчийн үйлчилгээний сэтгэл ханамж, Орон нутаг дахь Эрүүл мэндийн даатгалын хэлтсийн үйл ажиллагааг үнэлэх үнэлгээний асуумжийг хэлтсийн пэйж хуудсанд байршуулсан. Судалгаанд 155 иргэн хамрагдсан. ЭМДХ-ийн үйл ажиллагааг үнэлэх "Сэтгэл ханамжийн судалгаа"-нд 134 иргэн, Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчилгээ авч байгаа 110 иргэн судалгаанд хамрагдаж дүгнэлт хийж, зөрчил дутагдлыг арилгах арга хэмжээ авч ажилласан.	95
4.1.6	Иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн санал, хүсэлт, өргөдөл, гомдлыг хуулийн хугацаанд, үнэн зөв шийдвэрлэх ажлыг зохион байгуулж, шийдвэрлэлтэд хяналт тавьж тайлагнана.	-	Албан бичиг, өргөдөл, гомдлын тоо, шийдвэрлэлтийн хувь	Албан бичиг, өргөдөл, гомдлын тоо 453, шийдвэрлэлт 100 хувь.	Албан бичиг, өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлтийн мэдээг хагас, бүтэн жилээр нэгтгэн тайланг ерөнхий газарт хүргүүлсэн байна.	Албан бичиг, өргөдөл, гомдлын шийдвэрлэлтийн мэдээг улиралаар, бүтэн жилээр хүргүүлсэн. Үүнд: ➢ Даатгуулагчаас ирсэн өргөдөл-28 ➢ Явсан албан тоот-209 ➢ Ирсэн албан тоот-144 ➢ Явсан дотоод албан бичиг-19 ➢ Ирсэн дотоод албан бичиг-43 Төр хариуцах иргэн, овог нэр засварлах 49 иргэний мэдээллийг health.gov.mn програмд оруулж мэдээг хүргүүлсэн. Өргөдөл гомдлыг тухай бүр хуулийн хугацаанд шийдвэрлэж ажиллаж байна.	100
4.1.7	Нэгжийн албан хаагчдын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжилт, цаг бүртгэлд хяналт тавих, ажил үүргийг тэнцвэртэй, оновчтой хуваарилах, зөвлөн туслах, чиглүүлэх, өдөр тутмын удирдлагаар хангах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.	-	Албан хаагчийн ажлын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний	Хэлтсийн мэргэжилтэний гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг байгуулж гүйцэтгэлийг	Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө байгуулж, ажлын гүйцэтгэл, үр дүнг хагас, бүтэн жилээр үнэлж, дүгнэсэн байна.	ЭМДЕГ-ийн дарга, аймгийн засаг даргатай "Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө" байгуулан биелэлтийг хагас жилээр тайлагнасан. Хэлтсийн 2 мэргэжилтэнтэй "Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө" байгуулж хагас, бүтэн жилээр биелэлтийг дүгнэсэн Able программд цагийн бүртгэлийг хянаж сар бүрийн 10, 20-ны өдөр бүртгэлийг Санхүү бүртгэлийн хэлтэст хүргүүлсэн.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
				хагас болон бүтэн жилээр дүгнэж ЭМДЕГ-т хүргүүлэн ажилласан		Хэлтсийн хурлыг 7 хоног бүр хийж тухайн долоо хоногт хийх ажлаа төлөвлөн хэрэгжилтийг ханган ажилладаг. ЭМДЕГ-ийн даргын 2021 оны А/192 дугаар тушаал "Хөдөлмөрийн дотоод журам"-ыг мөрдөн ажиллаж байна. Ерөнхийлөгчийн зарлигаар жил бүр мод тарих ажлыг аймгийн ЭМГ-тай хамтран хавар, намар 300 ширхэг хайлаас мод тариалсан. "Энэ жилдээ эрүүл жиндээ" уриан дор бүх нийтийн биеийн тамирыг сурталчлах спортоор тогтмол хичээллүүлэх, хүн амын бие бялдарыг хөгжүүлэх зорилгоор албан байгууллага, агентлагуудын дунд бямба гариг бүрийн бүх нийтийн гүйлтэд 3 албан хаагч оролцсон. Монгол бичгээр хэн сайн бичих вэ? Цэвэр бичгийн уралдаанд 3 албан хаагч оролцсон.	
4.1.8	Албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагааг стандарт, зааврын дагуу явуулж, архивын нэгж бүрдүүлж, ЭМДЕГ-ын архивт хугацаанд хүлээлгэж өгнө.	-	Бүрдүүлсэн архивын нэгжийн тоо	2023 онд 38 архивын нэгж бүрдүүлсэн.	Албан хэрэг хөтлөлтийг стандартын дагуу архивын нэгж бүрдүүлсэн	Архив албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хуулийн дагуу 2023 оны 18 ширхэг баримтыг стандартын дагуу архивласан. Албан тоотыг хос албан бичгээр гаргахаар 300 албан маягтыг захиалсан. Албан тоот маягтуудыг стандартын дагуу гаргаж байна.	100
4.1.9	Даргын зөвлөлийн болон шуурхай хуралдаан, цаг үеийн шинжтэй удирдлагаас өгөгдсөн үүрэг даалгаврын хэрэгжилтийг хангаж, биелэлтийг хугацаанд нь үнэн зөвөөр тайлагнана.	-	Хугацаанд нь тайлагнасан үүрэг даалгаврын тоо, хэрэгжилтийн хувь.	Үүрэг даалгаврын тоо 40 хэрэгжилтийн хувь 100%	Удирдлагаас өгөгдсөн үүрэг даалгаврын хэрэгжилтийг хангаж, биелэлтийг хугацаанд нь үнэн зөвөөр тайлагнасан байна.	Ерөнхий газрын даргын зөвлөлийн болон шуурхай хуралдаанд 34 удаа оролцсон. Хурлаас гарсан үүрэг даалгаварын 17 биелэлт, хууль тогтоомжийн 2 шийдвэрийн биелэлтийг цаг хугацаанд нь хүргүүлсэн. Хугацаатай 14 судалгаа, 12 сумын ЭМТ, 22 эмийн сангийн 2023 оны гэрээг хугацаанд нь дүгнэсэн. Гэрээт ЭМБ-ын хувийн хэргийг бүрдэл жагсаалтын дагуу баяжуулж цэгцэлсэн.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						Хагас жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт, хэлтсийн үйл ажиллагааны тайланг улирал бүр баталгаажуулан ЭМДЕГ-т хүргүүлсэн.	
	Төлөвлөгөөний биелэлт						**97**

Төлөвлөгөөг үнэлсэн: **Төсвийн шууд захирагч**
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ХАВСРАН ГҮЙЦЭТГЭГЧ, ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА .... М.НАРМАНДАХ
2024.12.16

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн: **Нэгжийн дарга**
ДОТООД АУДИТ, ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ГАЗРЫН ДАРГА .... Б.ОЮУНЦЭЦЭГ
....

УЖА0067
6263305 1118156030

Тайлагнасан: **Нэгжийн дарга**
СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТСИЙН ДАРГА .... Ч.ТАМИРАА
2024.11.22

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗАР
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТЭС
СҮХБААТАР АЙМАГ

СҮХБААТАР АЙМАГ ДАХЬ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ХЭЛТСИЙН ДАРГА Ч.ТАМИРААГИЙН 2024 ОНЫ МЭДЛЭГ ЧАДВАРЫН БИЕЛЭЛТ

ХОЁР. МЭДЛЭГ ЧАДВАРАА ДЭЭШЛҮҮЛЭХ ЗОРИЛТ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

Д/д	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Үр дүнгийн үзүүлэлт		
		Хүрэх түвшин	Хүрсэн түвшин / биелэлт	Гүйцэтгэл хувь
1	2	3	4	5
2.1 Төрийн албаны тухай хууль, салбарын хууль, дагалдан гарсан хууль тогтоомжид заасан мэдлэг чадварыг эзэмших, тасралтгүй хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд				
2.1.1	"Монгол бичгийн үндэсний хөтөлбөр III"-ийн хүрээнд монгол бичгийн сургалтад хамрагдаж төгссөн байна.	Сургалтад хамрагдсан байна.	Аймгийн ЗДТГ-аас агентлагын дарга нарт 3 сарын цахим сургалтад хамрагдаж мэдлэгээ дээшлүүлсэн. Мөн бие дааж Монгол бичгээр компьютер дээр шивж сурч байна.	100
2.1.2	Агентлаг болон бусад байгууллага, төсөл хөтөлбөрийн хүрээнд зохион байгуулагдах сургалт, семинарт бүрэн хамрагдана		ЭМДЕГазраас зохион байгуулсан танхимийн сургалтад 2 удаа хамрагдсан. Дараах цахим сургалтуудад хамрагдлаа. Үүнд: 1. ХАГГ-аас эмийн сангийн, анхан шатны ЭМБ, лавлагаа шатлалын ЭМБ-уудтай гэрээ байгуулах зааварчилгаа, чиглэл өгөх сургалт 2. ТҮЧТХГ-аас улсын байцаагчийн зөвлөмжийг хүргүүлэх арга зүйн сургалт 3. БТГ-аас ЭМДҮЗ-ийн 5,6,14 тогтоолын сургалт 4. Тамгын газрын мэдээллийн цаг 7 хоног бүрийн Мягмар гаригийн сургалт 5. ОНХХ-ээс пэйж хуудсаа хөгжүүлэх контент, сурталчилгаа хийх сургалт 6. Төрийн албаны төв зөвлөлөөс 7 хоног бүрийн Пүрэв гаригийн цахим сургалтад тус тус хамрагдсан. Аймгийн ЗДТГ-аас зохион байгуулсан 8 удаагийн цахим сургалтад хамрагдсан.	100

Төлөвлөгөөг үнэлсэн: ***Төсвийн шууд захирагч***

ГАЗРЫН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ХАВСРАН ГҮЙЦЭТГЭГЧ, ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА .... М.НАРМАНДАХ

2024.12.16 .... *(огноо)*

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн: ***Нэгжийн дарга***

ДОТООД АУДИТ, ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ГАЗРЫН ДАРГА .... Б.ОЮУНЦЭЦЭГ

.... *(огноо)*

Тайлагнасан: ***Нэгжийн дарга***

ХЭЛТСИЙН ДАРГА .... Ч.ТАМИРАА

.... *(огноо)*